

Súd: Krajský súd Trnava  
Spisová značka: 10Co/247/2018  
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2113233991  
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 09. 2019  
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková  
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2019:2113233991.1

## Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Terézie Mecelovej v právnej veci žalobkýň: 1/ Ing. P. A., narodená XX. C. XXXX, trvalý pobyt: F. XXX, I., 2/ Ing. P. A., narodená XX. U. XXXX, trvalý pobyt: F. XXX, I., zastúpené advokátkou: PhDr. JUDr. Jaroslava Balážiová, Dolné bašty 2, Trnava, proti žalovanému: F. X., narodený XX. P. XXXX, trvalý pobyt: A. doba XXXX/X, L., zastúpeného advokátkou: JUDr. Ivica Šišoláková, Nová doba 920/5, Galanta, o náhradu škody a o náhradu nemajetkovej ujmy, o návrhu na prerušenie konania, o odvolaní žalobkýň 1/, 2/ a o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 15. decembra 2017 č. k. 8C/607/2013-201, v spojení s opravným uznesením z 18. decembra 2017 č. k. 8C/607/2013-214, takto

### rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie, v spojení s opravným uznesením, v napadnutej časti o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobkyni náhradu škody vo výške 4.005,04 eur (II.), náhradu nemajetkovej ujmy žalobkyni 2/ vo výške 12.000,- eur (VII.), v zamietajúcej časti vo veci samej o náhradu nemajetkovej ujmy žalobkyni 1/ (V.), o zamietnutí náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyni 2/ v zostávajúcej časti (VIII.) a v časti náhrady trov konania (IV., VI., IX.) ruší a vec vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

II. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti návrhu na prerušenie konania (I.) potvrdzuje.

### odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol návrh žalovaného na prerušenie konania (do skončenia konania o mimoriadnom dovolaní podaným žalovaným proti rozhodnutiam súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu v trestnej veci, v ktorej bol právoplatne uznaný vinným). Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ náhradu škody vo výške 4.005,04 eur a v zostávajúcej časti žalobu o náhradu škody zamietol. Žalobkyni 1/ priznal nárok voči žalovanému na náhradu trov konania titulom náhrady škody v rozsahu 23,24 %. Žalobu žalobkyne 1/ o náhradu nemajetkovej ujmy zamietol a o náhrade trov konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Žalovanému uložil tiež povinnosť zaplatiť žalobkyni 2/ sumu 12.000,- eur a v zostávajúcej časti žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy zamietol, pričom žalobkyni 2/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením článku 3 ods. 1, článok 16, § 470 ods. 1, 2, § 162 ods. 1 písm. a/, ods. 2 CSP (Civilný sporový poriadok č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov), § 11, § 13 ods. 1, § 15, § 415, § 420 ods. 1, § 427 ods. 1, § 440, § 441, § 442 ods. 1, § 444 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných práv a slobôd (Oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.), článok 17 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (vyhláška MZV 120/1976 Zb.), článok 16, článok 19 ods. 1, článok 21, článok 22 Ústavy SR (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších zmien), § 16 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z. z. (v znení do 22.12.2011). Žalovaný právoplatným rozhodnutím súdu prvej inštancie v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu bol odsúdený za spáchaný prečin usmrtienia podľa § 149 ods.

1, 2 písm. a/ Trestného zákona, ktorým usmrtil Ing. P. A. (manžela žalobkyne 1/ a otca žalobkyne 2/) dňa XX. T. XXXX o 7.00 hod., keď ako vodič osobného motorového vozidla pred výjazdom z obce predchádzal rýchlosťou až do 69 km/h iné vozidlo napriek tomu, že nemal rozhľad na vzdialenosť, ktorú by potreboval na bezpečné predídanie vozidla, pričom prednou časťou svojho vozidla zachytil poškodeného, idúceho po ľavej krajnici, kde nárazom došlo k jeho odhodeniu mimo cestu a pri náraze poškodený utrpel zranenia, ktorým na mieste podľahol. Súd prvej inštancie konštatoval vznik nároku žalobkyne 1/ na vecnú škodu, preukázanú výdavkami na občerstvenie na pohrebnom kare vo výške 1.332,30 eur, výdavkami na zabezpečenie pohrebu 682,74 eur, nákladmi na zhotovenie pomníka vo výške 2.000,- eur (polovica nákladov z uplatnenej sumy 4.000,- eur, zohľadňujúc námietku žalovaného, že šlo o zhotovenie dvojhrobu), vo zvyšku nárok na vecnú škodu zamietol ako nedôvodný. Súd prvej inštancie mal za preukázané naplnenie i predpokladov vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo vzťahu k žalobkyniam 1/, 2/. V dôsledku dopravnej nehody spôsobenej žalovaným, došlo podľa záveru súdu prvej inštancie k zásahu do osobnostného práva žalobkyň, čím bola narušená celistvosť rodiny, pričom zasiahnuté bolo do súkromného a rodinného života, ktoré následky sú trvalé a neodstrániteľné. Strata člena rodiny predstavuje neodčiniteľnú ujmu, preto primeraným zadostučinením je náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Žalobkyňa 2/ v dôsledku tragickej smrti otca stratila milovanú osobu, čím bola do budúca ochudobnená o rodinný život, morálnu podporu v ťažkých životných situáciách. S otcom mali dobrý vzťah, pričom skutočnosť, že bola presťahovaná do iného mesta (v snahe o osamostatnenie), nebolo možné posudzovať ako zhoršenie vzťahu. Žalobkyňa 2/ prišla o možnosť zachovávať s otcom sociálne a citové väzby, došlo k citovej traume, ktorá bola v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním žalovaného, ktorý nerešpektovaním zákona o pozemných komunikáciách zasiahol do osobnostných práv žalobkyne 2/. Požadovanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyňou 2/ súd prvej inštancie označil za neprimerane vysokú. Vychádzal zo závažnosti vzniknutej ujmy a z okolností, za ktorých došlo k zásahu, predovšetkým z nenapraviteľného následku a dôsledkov, ktoré tragická nehoda vyvolala. Zohľadnil i to, že šlo o nedbanlivostný trestný čin žalovaného a skutočnosť, že v minimálnej miere sa na následku podieľal aj poškodený, nachádzajúci sa na ľavej strane vozovky v tmavom oblečení, bez reflexných prvkov. Podľa názoru súdu prvej inštancie je primeranou výškou náhrada nemajetkovej ujmy 13.000,- eur. Pri posudzovaní výšky tohto nároku bolo zohľadnené, že poškodený pomáhal žalobkyňi 2/ s výchovou dcéry, pre ktorú bol mužským vzorom, no v čase smrti už nežili v spoločnej domácnosti. V dôsledku smrti otca sa žalobkyňa 2/ musela vzdať svojho sna vykonávať učiteľskú profesiu (prevzala vedenie firmy po otcovi). Žalobkyňa 2/ bola s otcom v pravidelnom kontakte, žila v blízkosti. Bol jej morálnou oporou. Súd prvej inštancie však zohľadnil tiež čiastočné zavinenie zomrelého poškodeného, v dôsledku čoho krátil náhradu nemajetkovej ujmy na sumu 12.000,- eur. Vo vzťahu k žalobkyňi 1/ súd prvej inštancie konštatoval, že nedošlo k tak závažnému zásahu do jej osobnostných práv, pretože už netvorila so zomrelým manželom spoločnú domácnosť, ktorý mal mimomanželský pomer. Vychádzal zo skutočností, že žalobkyňa 1/ bývala v čase smrti manžela v S., o čom svedčila nahrávka a svedecká výpoveď ich syna. Opustenie spoločnej domácnosti po 35 rokoch spoločného života predstavuje vážny krok a vážne narušenie vzťahov medzi manželmi. Svedkovia sa vyjadrovali k otázke pracovného života žalobkyne 1/, tvrdiac, že zomrelý vždy konal a pracoval pre rodinu, bol jej oporou. Súd prvej inštancie preto zvažoval možnosť priznania minimálnej výšky uplatňovaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy aj žalobkyňi 1/, vzhľadom na dlhodobosť manželského spolužitia, sumou 2.000,- eur. Žalobkyňa 1/ stratila partnera, ktorý bol už viac kolegom ako manželom. Súčasne však prihladal aj čiastočné zavinenie zomrelého (ktorý sa nachádzal na ľavej strane vozovky v tmavom oblečení, bez reflexných prvkov, čím bola daná nesprávna technika použitia cestnej komunikácie), keďže závery súdu prvej inštancie v trestnej veci konštatovali spoluzavinenie poškodeného. Hoci súd zvažoval vyjadriť spoluzavinenie percentuálnou výškou, chýbal mu odborný posudok, ktorý nebol v spore predložený. Spoluzavinenie preto vyjadril sumou 5.000,- eur z možného plného nároku, ktorým rozumel sumu 17.000,- eur, označujúc ju za primeranú okolnostiam prípadu. Túto sumu krátil o 88 %, keďže manželia v čase smrti spolu nežili a zomrelý mal mimomanželský vzťah, čím dospel k sume 2.040,- eur. Po zohľadnení spoluzavinenia poškodeného uvedenú výšku znížil na 0,- eur. V dôsledku uvedeného návrh žalobkyne 1/ na náhradu nemajetkovej ujmy zamietol. Zodpovednosť žalovaného bola daná v zmysle § 420 ods. 1 O. z., keď v dôsledku predmetnej dopravnej nehody došlo k vzniku škody, za ktorú nesie zodpovednosť žalovaný, porušením pravidiel cestnej premávky. Preukázaný bol vznik škody spočívajúci v poškodení zdravia a úmrtí manžela žalobkyne 1/, tiež otca žalobkyne 2/, príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním žalovaného a vznikom škody, i zavinenie žalovaného, vo forme nedbanlivosti. Súd prvej inštancie hodnotil aj dôkaz nahrávky (dôkazného prostriedku), v časti zvukového záznamu, a to ako prijateľný dôkaz, ktorý bolo potrebné vykonať, pretože odhaľuje vnútorné prežívanie osoby zomrelého, pričom v prípade nepripustenia tohto dôkazu, súdne rozhodnutie by bolo postavené len na tvrdeniach žalobkyň,

bez možnosti reálneho zhodnotenia a posúdenia ich obsahu a pravdivosti. V čase zhotovenia nahrávky manžel a otec žalobkýň bol pod vplyvom alkoholu, resp. silne citovo rozrušený. Súd prvej inštancie konštatoval, že z obsahu zvukovej nahrávky vyplynulo, že zomrelý mal citový vzťah tak k dcére, vnučke ako i svojej manželke, pričom ťažko niesol skutočnosť, že tieto osoby s ním už netvorili spoločnú domácnosť. Súd mal tak preukázané, že žalobkyňa 1/ so zomrelým v spoločnej domácnosti nežila a súčasne jeho citový vzťah k obojím žalobkyniam. Zamietavé rozhodnutie o návrhu žalovaného na prerušenie konania súd prvej inštancie odôvodnil tým, že trestná vec bola právoplatne skončená a v otázke viny žalovaného bol súd prvej inštancie viazaný súdnymi rozhodnutiami. Žalobkyne majú tiež právo na prejednanie veci v primeranej lehote a žalovaný podal mimoriadne dovolanie po takmer dvoch rokoch od právoplatnosti rozhodnutí v trestnej veci. Ak by žalovaný uspel v dovolacom konaní, mohol by potom využiť mimoriadne opravné prostriedky v civilnom konaní. Vychádzajúc z ustálenej súdnej praxe, dovolacie konanie v trestnej veci nie je dôvodom na prerušenie konania v civilnom sporovom konaní bez ďalšieho. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 CSP, priznávajúc v časti nároku na náhradu škody pomernú časť náhrady trov žalobkyne 1/ ako strane úspešnejšej v konaní (po odpočítaní úspechu žalovaného od úspechu žalobkyne 1/, vznikol nárok na náhradu trov konania žalobkyne 1/ v rozsahu 23,24 %). V žalobe o náhradu nemajetkovej ujmy vychádzal súd prvej inštancie z ustálenej rozhodovacej praxe, v zmysle ktorej súd priznáva plnú náhradu trov konania strane, ktorá bola v konaní čo i len čiastočne úspešná, pretože výsledok konania vychádzal z voľnej úvahy súdu. Žalobkyne 2/ preto priznal plnú náhradu trov konania. Vo vzťahu k žalobkyne 1/ rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, keďže nárok bol „zamietnutý z dôvodu priznania nulovej výšky“, v dôsledku čoho nemala právo na náhradu trov konania rovnako ako protistrana.

2. Proti tomuto rozsudku v časti zamietnutia navrhovanej náhrady nemajetkovej ujmy podali včas odvolanie žalobkyne 1/, 2/, navrhujúc jeho zrušenie a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie rozhodnutie, alternatívne jeho zmenu priznaním náhrady nemajetkovej ujmy vyhovením ich žalobe. Odvolanie odôvodnili nesprávnym procesným postupom súdu, ktorým bolo znemožnené uskutočnenie im patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, konanie má inú vadu, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, pričom súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci. Napadnuté rozhodnutie označili žalobkyne za nezákonné, nesprávne a nespravodlivé. Predovšetkým namietali pripustenie nezákonného dôkazu, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Žalovaný predložil zvukovo-obrazový záznam a na námietky žalobkýň súd prvej inštancie reagoval pripustením jeho vykonania, len ako zvukového záznamu, pričom svoj postup nezdôvodnil. Žalobkyne nesúhlasili s pripustením dôkazu, ako manželka a dcéra za zomrelého súhlas nedali (súhlas syna zomrelého ako jedného z dedičov bol nepostačujúci, pričom na nahrávke sú zachytené aj iné osoby, ktorí súhlas na zverejnenie záznamu nedali, ani nemajú o jeho použití vedomosť). Obsahom záznamu sú informácie zo súkromného života žalobkýň 1/, 2/, rodinného i intimného, ktoré sú mimoriadne citlivého charakteru, a ktoré sú nepravdivé, skreslené a neaktuálne. Súd prvej inštancie tak neoprávnene zasiahol do osobnostných práv žalobkýň. Ustálená rozhodovacia prax ústavných súdov ako i všeobecných súdov, požaduje pritom minimalizáciu zásahov do základných práv pri výkone právomoci orgánmi verejnej moci. Pri posudzovaní naplnenia tohto kritéria sa javí ako najvhodnejší prostriedok testu proporcionality, ktorý by mal riešiť prípadný konflikt medzi právom na súdnu ochranu a právom na spravodlivý proces. Súd prvej inštancie uvedený postup nevyužil a neprišiel ani uspokojivé a presvedčivé vyargumentovanie svojich záverov v tejto otázke. Bez zdôvodnenia v rozpore s princípmi právneho štátu, umožnil s cieľom unesenia dôkazného bremena jednému účastníkovi, profitovať z predchádzajúceho porušenia práva iného účastníka. Žalobkyne 1/, 2/ súčasne namietali i tú skutočnosť, že existujú dôvodné obavy o tom, že záznam nie je autentický a bol technicky upravovaný, pričom ten, kto na zázname rozpráva je pod výrazným vplyvom alkoholu. Súd prvej inštancie sa vôbec nezaoberal okolnosťami, za ktorých bola nahrávka vyhotovená, teda časovým obdobím zhotovenia záznamu, situáciou vo vzťahu medzi manželmi v čase zhotovenia nahrávky a jej aktuálnosťou v čase úmrtia, vážnosťou, ktorú je obsahu záznamu možné pripisovať (i vzhľadom na vplyv alkoholu). Žalobkyňa 1/ mala vedomosť o tom, že takýto záznam jej zosnulý manžel v minulosti vyhotovil, avšak odmieta závery, ktoré boli z obsahu záznamu vyvedené. Záznam nebol spracovaný v čase blízkom manželovej smrti, ale v období, keď mali manželia určité vzťahové problémy, ktoré v čase úmrtia manžela neboli už aktuálne. V priebehu trvania takmer 35-ročného manželstva sa prirodzene objavili aj obdobia nezhôd a problémy, ktoré sú prirodzenou súčasťou manželského spoluzitia. Žalobkyňa 1/ nepoprela existenciu mimomanželských známostí manžela počas trvania manželstva, ako ani podanie návrhu na rozvod.

Na druhej strane šlo o dlhoročné manželstvo (svedkovia to potvrdili), manžel bol pre žalobkyňu 1/ vždy najbližšou osobou (spolužiak, priateľ, životný partner, otec spoločných detí, kolega) a vždy sa im podarilo problémy prekonať a rodinu pevne zachovať. Nebolo možné stotožniť sa so záverom súdu prvej inštancie, ktorý vychádzal zo skutočnosti, že žalobkyňa 1/ bývala v čase smrti manžela v S.. Nie je zrejmé, z čoho súd usúdil, že došlo k opusteniu spoločnej domácnosti, ako ani to, že v čase smrti žalobkyňa 1/ bývala v S.. Žalobkyňa 1/ nikdy spoločnú domácnosť tvorenú s manželom neopustila. Občas prespávala v byte v S. (vo výlučnom vlastníctve žalobkyne 2/), avšak so svojim manželom naďalej tvorili rodinu a domácnosť, spoločne sa podieľali na zabezpečovaní jej potrieb, na rodinnom podnikaní a starostlivosti o vnučku. Spoločne tiež trávili čas (absolvovali dovolenky, spoločenské akcie i odborné podujatia). Žalobkyňa 1/ v období krátko pred smrťou manžela sa o neho osobne starala (bol po ortopedickej operácii). Súd prvej inštancie vychádzal z výpovede syna W. A. (svedka), ktorý nežil na Slovensku, bol s rodinou v kontakte len sporadicky a ich vzťahy boli mimoriadne narušené. Nemal bližšie informácie ohľadom ich rodinného spolužitia. Otec mal pritom nezastupiteľnú úlohu pri spájaní rodiny a zvládání konfliktov. Súd prvej inštancie tak na základe výpovede tohto svedka a na základe nezákonného, nevhodného videozáznamu manžela žalobkyne 1/ (ktorý bol v čase jeho zhotovenia pod vplyvom alkoholu), z neidentifikovaného obdobia, bez ďalšieho uzavrel, že žalobkyňa 1/ nežila v spoločnej domácnosti so zomrelým manželom. Uvedený záver je mylný, nedostatočne zdôvodnený a nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Trvalé opustenie spoločnej domácnosti vo vzťahu medzi manželmi je také konanie, kedy za trvania manželstva jeden z nich bývanie opustí a možno dôvodiť, že tak učinil s úmyslom sa už nevrátiť a neobnoviť manželské spolužitie (uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, ďalej len „NS ČR“, sp. zn. 26Cdo/1399/2005). O uvedený prípad nejde, ak opustenie je motivované snahou vyhnúť sa nezhodám, ku ktorým medzi manželmi dochádzalo, ak ich opakovanie bolo možné reálne očakávať. Žalobkyňa 1/ zdôraznila, že jej manželstvo si zaslúži spoločenské uznanie a primeranú ochranu. Svoj vzťah s manželom nepovažuje za taký, ktorý by bolo možné jednoduchým konštatovaním zhodnotiť ako nefungujúci a nevhodný satisfakcie za úmrtie manžela. Problémy v manželskom spolužití riešili i tým, že občas bývala žalobkyňa 1/ mimo domovej nehnuteľnosti v obci Pác. Podanie návrhu na rozvod manželstva v minulosti, nemôže byť považované za negatívum ich vzťahu, ani viesť k znevažovaniu ich dlhoročného manželského spolužitia. Manželský zväzok a vzájomné vzťahy boli natoľko silné, že v rôznych životných situáciách obstáli a problémy zvládli. Manželstvo bolo pretrhnuté až náhlou smrťou manžela v dôsledku tragickej udalosti. Uvedené skutočnosti vyplynuli aj z výpovedí svedkov. Všetci potvrdili, že manželia mali dobré vzťahy a pre zomrelého bola rodina mimoriadne dôležitá. Skutočnosť, že manželia v čase smrti nebývali v spoločnej domácnosti neuviedol žiaden svedok a nevyplývalo to ani zo záznamu. Závery súdu prvej inštancie, že manželia boli už viac kolegovia ako partneri označila žalobkyňa 1/ za absurdné, so zjednodušujúcim pohľadom na kvalitu jej manželstva. Subjektívny vzťah žalobkyne 1/ k manželovi bol výsostne jej vnútorným citovým vzťahom. Za neprijateľné označila žalobkyňa 1/ hodnotenie súdu prvej inštancie, že by jej ujma bola menšej intenzity z dôvodu, že tolerovala mimomanželský vzťah manžela. Práve protiprávny zásah do rodinnej sféry znemožnil do budúcnosti ďalšie vzťahy so životným partnerom udržiavať, rozvíjať a nebyť smrti manžela, manželstvo by nezaniklo. Nemožno prehliadať charakter hodnôt, do ktorých bolo zasiahnuté, garantované Ústavou SR, ako i zákonom o rodine. Preto nebolo možné uspokojiť sa so záverom súdu, že manželstvo ľudí v seniorskom veku po 35 rokoch jeho trvania (prirodzene spojené aj s problémami a krízami) nie je už partnerstvom ale viac priateľstvom, si nezaslúži ochranu. Smrť rodinného príslušníka fyzickej osoby pri dopravnej nehode je neoprávneným zásahom do práva fyzickej osoby na súkromný a rodinný život, čo vyplýva aj z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Cdo/265/2009). Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch sú závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (ktoré môžu byť významné tak u osoby postihnutej ako i u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila). Súd prvej inštancie pri posudzovaní intenzity závažnosti zásahu do emocionálnej sféry poškodených blízkych osôb, nezohľadnil vôbec alebo dostatočne okolnosti, ktoré majú dopad na prežívanie straty blízkej osoby, predovšetkým osobnosť zomrelého (jeho spoločenský status, nezastupiteľný prínos v oblasti, v ktorej vykonával hospodársku činnosť), obdobie pred Vianocami, kedy došlo k usmrtieniu. Žalovaný nikdy neuznal žiaden z nárokov žalobkyň, neprejavil snahu o zmierenie prežívania straty blízkej osoby a nereagoval na snahu o mimosúdne vyrovnanie. Výška náhrady nemajetkovej ujmy, hoci je predmetom voľnej úvahy, musí spĺňať atribút primeranosti, ako rozhodujúceho kritéria priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Inak sa oprávnený subjekt stáva obeťou nesprávneho výkladu právnych noriem. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecnej zdieľané predstavy o spravodlivosti. V náleze Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. 1568/09 bol konštatovaný zásah do práva na ochranu osobnosti civilným deliktom a primerané zadostučinenie za jednu zo sankcií,

ktorá má odrádzať rušiteľa chránených osobnostných statkov a jeho možných nasledovníkov a byť tak nástrojom prevencie. Žalobkyne poukázali na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Scortino proti Taliansku č. 43662/98, ako aj na prípad Stanková proti Slovenskej republike č. 7205/02. Náhrada nemajetkovej ujmy nesmie byť zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, pričom sa prihliada i na životnú úroveň krajiny a tiež na to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine, aj to ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol. V rozhodnutí sp. zn. I. ÚS ČR 2844/14 Ústavný súd ČR konštatoval, že pri stanovení výšky čiastky relatívnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch. Z dôvodu, že boli naplnené atribúty zodpovednostného vzťahu za protiprávny zásah žalovaného do osobnostných práv žalobkyň 1/, 2/ ako aj pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, nebol dôvod, pre ktorý by bol ohodnotený nárok žalobkyne 1/ ako satisfakcia za stratu manžela sumou 0,- eur. Priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyne 2/ nie je primeraná rozsahu zásahu do jej práv a nezodpovedá všetkým faktorom, ktoré na jej výšku majú vplyv. Žalobkyne označili odôvodnenie napadnutého rozsudku za nejasné, nezrozumiteľné a arbitrárne. Poukázali na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj judikatúru Ústavného súdu SR. K základným právam účastníka konania obsiahnutým v práve na spravodlivý proces patrí aj právo na uvedenie dostatočných dôvodov, na ktorých je rozhodnutie založené. Rozhodnutie sa musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a myšlienkový postup súdu musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený, nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Ak rozhodnutie súdu neobsahuje zákonné náležitosti, je nepreskúmateľné. Arbitrárne rozhodnutie súdu porušuje právo účastníka na spravodlivý proces.

3. Proti tomuto rozsudku v časti o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobkyňi 1/ náhradu škody, náhradu nemajetkovej ujmy žalobkyňi 2/ ako i v časti zamietnutia návrhu na prerušenie konania, podal včas odvolanie žalovaný, navrhujúc jeho zrušenie a vrátenie veci na nové konanie. Odvolanie odôvodnil tým, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Súd prvej inštancie priznal žalobkyňi 1/ náhradu škody bez zákonného podkladu, keďže mohol priznať iba nárok vo výške 682,74 eur (podľa § 101 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z.) a 663,88 eur (§ 101 ods. 2 písm. d/, e/ zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 2 vyhlášky č. 87/1995 Z. z., podľa ktorej primerané náklady spojené s pohrebom sa určujú podľa pracovnoprávných predpisov upravujúcich zodpovednosť za škodu pri pracovných úrazoch a chorobách z povolania). Podľa § 449 ods. 2 O. z. pri usmrtení sa uhrádzajú aj primerané náklady spojené s pohrebom, pokiaľ neboli uhradené pohrebným poskytnutým podľa predpisov o nemocenskom poistení. Celková suma, ktorá mohla byť priznaná, predstavovala 1.346,62 eur za predpokladu, že uvedené výdavky neboli nahradené podľa predpisov o sociálnom poistení, čo žalobkyňa nepreukázala, ak výdavky boli skutočne vynaložené. Náklady na občerstvenie na pohrebnom kare 1.332,30 eur sa nepovažujú za náklady spojené s pohrebom a zákon ich náhradu nepriznáva. Podľa § 2 ods. 2 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia O. z. náklady na zriadenie pomníka alebo náhrobnej dosky a na úpravu hrobu sa uhrádzajú do výšky 663,88 eur. Závažné pochybenie súdu prvej inštancie v súvislosti s náhradou vecnej škody spočíva i v tom, že vôbec nezval do úvahy mieru zavinenia zomrelého pri dopravnej nehode. V prípade nákladov na pomník absentujú dôkazy preukazujúce, že žalobkyňa 1/ takéto výdavky skutočne vynaložila. Vo vzťahu k priznaniu náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyňi 2/ žalovaný namietal nesprávnosť napadnutého rozhodnutia vo vzťahu k neprimeranej výške náhrady, ako i nesprávne vyhodnotenie miery zavinenia žalovaného. Pri určovaní východiskovej sumy súd prvej inštancie vychádzal z hodnoty, ktorá sa pohybuje na hornej hranici súm priznávaných súdmi titulom náhrady nemajetkovej ujmy pri usmrtení v rámci ich rozhodovacej činnosti v obdobných veciach (napr. rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/724/2015, rozhodnutie Krajského súdu v Trnave 10Co/566/2010), kde sa vo väčšine prípadov dospelým potomkom priznávajú sumy do 10.000,- eur. Žalobkyňa 2/ vo svojich prednesoch uviedla skutočnosti, z ktorých bolo možné vyvodiť záver, že smrť otca pre ňu predstavovala dosť závažný zásah do jej osobného života, avšak tento zásah nebol taký mimoriadny, majúci výnimočne negatívny dopad v rôznych sférach jej osobného života. Žalobkyňa 2/ netvrdila, že v dôsledku psychickej traumy spôsobenej smrťou otca bola nútená vyhľadať odbornú pomoc, nebola ani odkázaná na lieky. Za najzávažnejší dopad možno považovať zmenu v rovine pracovnej, kedy zanechala učiteľské povolanie a nastúpila na pracovnú pozíciu otca v družstve. Uvedené však nemožno označiť za nutnosť, keď prichádzali do úvahy aj iné možnosti (ak by

sa vedením družstva zaoberal brat žalobkyne 2/). Jej činnosť v družstve poskytla zárobkové možnosti v iných hodnotách, aké by však dosahovala výkonom učiteľskej profesie. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že vzťah žalobkyne 2/ k otcovi bol bežným dobrým vzťahom, ktorý má však i podľa vyjadrení zomrelého na zvukovom zázname, skôr materiálny než úzky mimoriadny citový základ. V čase smrti otca žalobkyňa 2/ už nezdieľala spoločnú domácnosť a viedla vlastný život. Neoprávnený zásah, ktorých porušenie práva, malo povahu len nedbanlivostného trestného činu, s vysokou mierou zavinenia zo strany zomrelého. Dopravná nehoda a úmrtie otca žalobkyne 2/ nepredstavoval zásah iba do života žalobkyne 2/, ale aj do života žalovaného, ktorý bol za tento čin odsúdený v trestnom konaní a s udalosťou sa musí psychicky vysporiadať a ďalej s ňou žiť. V dôsledku negatívneho dopadu okolností na psychický stav žalovaného, ten radikálne zmenil miesto výkonu práce i bydliska. Vzhľadom na uvedené východiskovú sumu náhrady nemajetkovej ujmy 13.000,- eur žalovaný označil za neprimerane vysokú. Súd prvej inštancie zohľadnil aj to, že zomrelý v minimálnej miere sa na následku podieľal. Nie je však zrejmé, akými úvahami bol súd pri posudzovaní výšky zníženia vedený a z čoho vychádzal, keď pri zohľadňovaní miery zavinenia zomrelého v prípade žalobkyne 1/ uvedené ohodnotil sumou 5.000,- eur a pri znížení nároku žalobkyne 2/ sumu 1.000,- eur, pričom ide o rovnakú mieru zavinenia zo strany zomrelého. V uvedenom smere je rozhodnutie súdu prvej inštancie nepreskúmateľné a zmätočné. Žalovaný namietal nesprávnosť rozhodnutia, ktorým bolo zavinenie zomrelého posúdené v minimálnej miere, čo je v rozpore so závermi znaleckého posudku č. 64/2012, ktorý ako dôkaz navrhli žalobkyne a obsahom ktorého je konštatovanie, že príčinou dopravnej nehody bola nesprávna technika používania cestnej komunikácie chodcom A.. Príčinou dopravnej nehody bola aj nesprávna technika jazdy vodiča, ktorý začal s úkonom predchádzania vozidla napriek tomu, že nemal rozhľad na vzdialenosť potrebnú na bezpečné predídenie vozidla. Nesprávna technika používania cestnej komunikácie chodcom spočívala v tom, že sa pohyboval za zníženej viditeľnosti v čiernom oblečení bez reflexných prvkov pri ľavom okraji cesty, v ktorom sa pohybovalo vozidlo, čím ohrozil vodiča. Technika používania cestnej komunikácie bola tým prvkom príčiny dopravnej nehody, ktorá vyvolala kolíziu situáciu. Z uvedeného vyplýva, že práve chodec dopravnú nehodu zapríčinil a ide o podstatnú mieru zavinenia, ak nie o úplné zavinenie. Nepreskúmateľnosť súdneho rozhodnutia sa považuje v súdnej praxi za inú vadu konania. Žalovaný uviedol aj dôvody týkajúce sa rozhodnutia o náhrade trov konania. Je si vedomý skutočnosti, že pozitívne rozhodnutie v dovolacom konaní v trestnej veci by bolo dôvodom pre obnovu konania. Súd prvej inštancie však vychádzal z predpokladu zavinenia žalovaného, ktoré je podložené právoplatným rozhodnutím súdu, avšak zo strany žalovaného boli uskutočnené procesné úkony, ktoré závery právoplatného rozhodnutia sponchyňujú. Neprerušenie konania by viedlo k vzniku ďalších nákladov, ktoré sú potom nehospodárne. Žalovaný má právo dokázať svoje tvrdenie o nezavinení dopravnej nehody na základe rozhodnutia v dovolacom konaní. Lehota na podanie dovolania je tri roky od jeho doručenia.

4. Žalobkyne 1/, 2/ v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalovaného vyjadrili nesúhlas s odvolacími dôvodmi, poukazujúc na obsah odvolania, ktoré podali a ich tvrdenia prezentované v priebehu sporu.

5. Odvolací súd podľa § 34 CSP po zistení, že odvolanie žalobkyň 1/, 2/ a odvolanie žalovaného bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolania obsahujú zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolaní (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyň 1/, 2/ a odvolanie žalovaného sú dôvodné.

6. Podľa § 470 ods. 1, 2 CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. Žalobkyne 1/, 2/ primárne namietali v odvolaní porušenie práva na spravodlivý proces, v dôsledku použitia dôkazného prostriedku obrazovo-zvukového záznamu (vykonaného len ako zvukový záznam), argumentujúc absenciou súhlasu všetkých právnych nástupcov zomrelého príbuzného, z ktorých len jeden (syn) súhlasil s použitím nahrávky na účely súdneho konania. Súd prvej inštancie sa však s uvedenou námietkou žiadnym spôsobom nevysporiadal, ako ani s námietkou nevykonania testu proporcionality, ktorý by mal riešiť prípadný konflikt medzi právom na ochranu osobnosti a právom na spravodlivý proces. Žalobkyne namietali aj zverejnenie obsahu nahrávky, vzhľadom na jej citlivý a intímny charakter zachytených prejavov, aj iných osôb, bez ich súhlasu a vedomosti o použití nahrávky na účely súdneho konania. Namietaná bola aj autenticita záznamu, možné technické upravovanie,

vážnosť prejavu (pod výrazným vplyvom alkoholu) a nevyhodnotenie okolností, za ktorých bola nahrávka zhotovená (najmä časové obdobie, situácia vo vzťahu manželov a aktuálnosť nahrávky v čase úmrtia).

8. Podľa § 12 ods. 1 O. z. písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy, môžu byť získané alebo použité len so súhlasom tejto osoby, ktorej sa týkajú. Z rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“) sp. zn. III. ÚS 332/09 ale vyplýva, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ak tento mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý (stav) z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, je porušením práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy SR (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov). Civilné sporové konanie je ovládané princípom legality (zákonnosti), ktorý však nie je ponímaný v absolútnom slova zmysle, keďže procesná úprava pripúšťa v istých prípadoch výnimku z tohto pravidla. Podľa článku 16 CSP súd pri prejednávaní a rozhodovaní vecí nezohľadňuje skutočnosti a dôkazy, ktoré boli získané v rozpore so zákonom, ibaže vykonanie dôkazu získaného v rozpore so zákonom je odôvodnené uplatnením článku 3 ods. 1 CSP. Spravidla však ide o dôkazy, pri získaní ktorých došlo k porušeniu ustanovení O. z. o ochrane osobnosti (§ 11 a nasl. O. z.).

9. Ústavný súd ČR judikoval (II. ÚS 1774/14), že základným kritériom, ktoré má viesť k rozhodnutiu o použiteľnosti či nepoužiteľnosti záznamu rozhovoru ako dôkazu v príslušnom konaní, je pomerovanie chránených práv a záujmov, ktoré sa v tejto súkromnej sfére stretávajú. Stret záujmov však nemožno riešiť vo všeobecnej rovine. Ak súd vezme do úvahy záznam obrazu a zvuku na to určenými prostriedkami, bez súhlasu dotknutých osôb, musí to odôvodniť tým, že právo na ochranu osobnosti tohto subjektu je v konkrétnom prípade proporčne slabšie oproti inému právu. Je pritom potrebné vychádzať z osobitostí jednotlivého prípadu a vyvažujú sa práva podľa závažnosti ujmy, ktorá vznikne jednotlivým stranám procesu, podľa toho, ochrana ktorého záujmu v konkrétnom prípade, bude prevažovať z hľadiska spravodlivosti. Je pritom potrebné rozlíšiť, či ide o záznam rozhovoru bez vedomia nahrávanej osoby alebo nie, i okolnosti za ktorých došlo k zhotoveniu záznamu. Test proporcionality je však vylúčený, ak právo protistrany, ktoré sa má vyvažovať, neexistuje. Za účelom hľadania pravdy (aspoň tej formálnej) v súdnom konaní, mal by byť záujem na zistení skutkového stavu povýšený nad ochranu osobnosti druhej strany konania. Posudzovanie v rámci testu proporcionality je však trojstupňové a zahŕňa posúdenie vhodnosti, potrebnosti a primeranosti porušenia práva druhej strany (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2016, 926 s., s. 69). Pritom ak ide o zachytenie konania, ktoré je v súlade s právom, môže ísť v zmysle súčasnej hmotnoprávnej úpravy ako aj prevládajúceho doktrínálneho a judikatórneho názorového konsenzu, o dôkaz získaný v rozpore s právom, avšak procesnoprávne prípustný, ak prejde testom proporcionality (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2016, 926 s., s. 67).

10. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie použitie dôkazného prostriedku, vzhľadom na procesné námietky žalobkýň 1/, 2/, neobsahuje. Odvolacia námietka žalobkýň 1/, 2/ o nevysporiadaní sa s námietkou nezákonnosti a neprípustnosti dôkazného prostriedku zvukového záznamu (pojem „prijateľný dôkaz“, ktorý súd použil, nezodpovedá procesným pravidlám dokazovania), bola preto dôvodná. Vyhodnotenie zvukovej nahrávky súdom prvej inštancie je taktiež nedostatočné, bez skúmania okolností, za ktorých bola nahrávka zhotovená, predovšetkým časového obdobia jej vzniku, relevancie jej obsahu i vážnosti prejavu, psychologického rozpoloženia osoby, ktorej prejav bol zachytený, ako i autenticity záznamu.

11. Odvolacia námietka žalovaného bola dôvodná i vo vzťahu k uplatňovanej náhrade vecnej škody. Podľa § 449 ods. 2 O. z. pri usmrtení sa uhradzujú aj primerané náklady spojené s pohrebom, pokiaľ neboli uhradené pohrebným poskytnutým podľa predpisov o nemocenskom poistení. Predpokladom priznania týchto nákladov je ich primeranosť a súčasne, že neboli uhradené podľa predpisov o nemocenskom poistení. V rámci tohto nároku sa teda nehradia všetky náklady vo výške, v akej boli skutočne vynaložené, ale náhrada týchto nákladov je obmedzená hľadiskom primeranosti (porov. rozhodnutie NS ČR sp. zn. 25Cdo/818/2004). Vykonávací predpis k dotknutému ustanoveniu, v § 2 ods. 1 NV (Nariadenie vlády SR č. 87/1995, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia O. z.) v súvislosti s nákladmi na pohreb odkazuje na právnu úpravu, ustanovenie § 101 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, podľa ktorého za náklady spojené s pohrebom sa považujú najmä

náklady účtované pohrebnou službou, ktorá poskytla služby so zabezpečením pohrebu, náklady na spopolnenie, ak nie sú súčasťou nákladov účtovaných pohrebnou službou, cintorínske poplatky, náklady na zriadenie pomníka alebo náhrobnej tabule a náklady na úpravu hrobu. Ustanovenie § 2 ods. 2 NV stanovuje maximálnu sumu, ktorú je možné považovať za primerané náklady na zriadenie pomníka alebo náhrobnej dosky a na úpravu hrobu, a to 663,88 eur.

12. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že súd prvej inštancie pri posudzovaní nároku na náhradu vecnej škody vyššie uvedeným spôsobom nepostupoval, ustanovenie § 449 ods. 2 O. z. ani neaplikoval, ako ani relevantné ustanovenie vykonávacieho predpisu NV. Priznané nároky neodôvodnil podriadením preukázaného skutkového stavu pod konkrétne ustanovenie právnej normy, na základe ktorej by kvalifikoval druh nákladov spojených s pohrebom (preskúmaním právnymi predpismi stanovených predpokladov pre priznanie nákladov spojených s pohrebom, vrátane vysporiadania sa s kritériom primeranosti vynaložených nákladov, posudzovaných podľa konkrétnych okolností prípadu). Napriek stanovenej maximálnej hranici 663,88 eur, súd prvej inštancie priznal žalobkyni 1/ náhradu nákladov na zhotovenie pomníka až vo výške 2.000,- eur (opodstatnenosť uvedeného postupu nevysvetlil).

13. Súd prvej inštancie vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy konštatoval zohľadnenie zavinenia zomrelého, na ktoré pri náhrade vecnej škody neprihliadal. Dôvod odlišného postupu pri vyhodnotení zodpovednosti žalovaného za vecnú škodu a zodpovednosti za náhradu nemajetkovej ujmy nezrejmil.

14. Dôvodnou bola preto aj odvolacia námietka žalovaného o nepreskúmateľnosti a zmätočnosti posúdenia spoluzavinenia zomrelého (poškodeného), keď okrem absencie právnych úvah pri posudzovaní rozsahu spoluzavinenia, súd prvej inštancie odlišne zohľadnil mieru zavinenia zomrelého v prípade žalobkyne 1/ (5.000,- eur) a v prípade žalobkyne 2/ (1.000,- eur). Žalovaný namietal tiež nedostatočné vymedzenie rozsahu spoluzavinenia „v minimálnej miere“ (s poukazom na závery znaleckého posudku č. 64/2012).

15. Podľa § 441 O. z. ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám.

16. Citované zákonné ustanovenie reguluje úpravu miery zodpovednosti poškodeného v prípade, že za škodu, ktorá mu vznikla, inak zodpovedá škodca. Zodpovednosť poškodeného je pritom založená na subjektívnom princípe, teda na princípe zavinenia poškodeného ku škode, pričom výsledok konania (škoda, prípadne jej časť) je v príčinnej súvislosti so zavineným konaním poškodeného. Uvedené ustanovenie svojou povahou predstavuje právnu normu s relatívne neurčitou hypotézou, v dôsledku čoho určenie miery zavinenia je závislé od jeho posúdenia súdom ako hodnotiacim orgánom. Aplikčná prax pri úvahe o spolupôsobení poškodeného na vzniku škody kladie osobitnú pozornosť na existenciu príčinnej súvislosti medzi vznikom škody a protiprávnym konaním škodcu. V rozsahu, v akom bola škoda spôsobená okolnosťami na strane poškodeného, je vylúčená príčinná súvislosť a teda zodpovednosť škodcu. Je pritom treba zobrať do úvahy všetky skutočnosti, ktoré prispeli k spôsobeniu škody. Dôkazné bremeno spočíva v povinnosti preukázať zavinenie poškodeného, zaťažuje škodcu, a to bez ohľadu na to, či ide o zodpovednosť založenú na objektívnom alebo subjektívnom princípe. (porov. Krajčo, J. Občiansky zákonník pre prax (komentár). Bratislava: Eurounion, 2015).

17. Právne posúdenie súdu prvej inštancie chýbalo aj vo vzťahu k aplikácii ustanovenia § 441 O. z., upravujúceho zavinenie poškodeného, ktoré vyžaduje naplnenie všetkých atribútov zodpovednostného vzťahu (protiprávny úkon, vznik škody, príčinná súvislosť medzi protiprávnym úkonom a vznikom škody, ako i zavinenie). Predovšetkým však súd prvej inštancie neuviedol kvalifikáciu protiprávneho konania poškodeného, t. j. porušenie konkrétnej právnej normy (vo vzťahu k žalobkyniam 1/, 2/ skutkovo vymedzil zavinenie poškodeného odlišne). Ak súd prvej inštancie dospel k záveru o čiastočnom spoluzavinení poškodeného, bolo nevyhnutné mieru spoluzavinenia kvantifikovať, keďže v prípade jeho preukázania má uvedená skutočnosť významný vplyv na výšku náhrady majetkovej škody, ako i nemajetkovej ujmy. Miera zavinenia pritom nemôže byť odlišná vo vzťahu k žalobkyni 1/ a žalobkyni 2/, ako to nesprávne posúdil súd prvej inštancie. Konštatovanie spoluzavinenia poškodeného, s paušálnym odkazom na závery znalca, ako aj rozsudku v trestnom konaní a neurčitý rozsah spoluzavinenia (v „minimálnej miere“ alebo „čiastočné zavinenie“) poškodeného, bolo nedostatočné, neurčité, znemožňujúce ustáliť výšku náhrady škody alebo nemajetkovej ujmy. Odvolacia námietka žalovaného o nepreskúmateľnosti

a zmätočnosti napadnutého rozhodnutia vo vzťahu k zavineniu a jeho miere zo strany poškodeného, bola dôvodná.

18. Strany konania dôvodne namietali aj nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy. Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch sú závažnosť vznikutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Výška peňažnej náhrady je síce predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Súd preto musí prihliadnúť okrem závažnosti vznikutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, rovnako k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Vodiacim parametrom proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie, inak napriek poskytnutému odškodneniu by sa poškodení mohli naďalej kvalifikovať ako obeť porušenia Dohovoru o ľudských právach. Rozhodujúce je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu.

19. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu, keďže nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani nedá odškodniť a rozsah vznikutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť.

20. Kritériu primeranosti priznávanej peňažnej satisfakcie priamo úmerne zodpovedá aplikácia tzv. „statusu obeť“ podľa článku 34 Dohovoru o ľudských právach, ktorú objasnil Európsky súd pre ľudské práva v prípade Scordino proti Taliansku v rozhodnutí zo 6. marca 2007 sťažnosť č. 43662/98, ako i v prípade Stanková v. Slovenská republika v rozhodnutí z 9. októbra 2007 sťažnosť č. 7205/02. Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že pokiaľ má mať náprava kompenzačný charakter, nesmie byť zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, pričom pri posudzovaní tejto primeranosti je potrebné zohľadňovať aj životnú úroveň v danej krajine, a tiež to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine, i to, ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol (JUDr. Andrea Erdősová, PhD., Krátke pojednanie o škodách, ujmach a ich náhradách vo svetle judikatúry súdov vnútroštátnych, českých, Súdneho dvora Európskej únie i Európskeho súdu pre ľudské práva). Ústavný súd Českej republiky zase konštatoval, že pri stanovení výšky čiastky relutárnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch, porov. sp. zn. I. ÚS 2844/14 (uvedené už odznelo v rozsudku Krajského súdu v Trnave z 29. júna 2016 sp.zn. 10Co/566/2015).

21. Vzhľadom na uvedenú požiadavku kazuistiky, výšku náhrady nemajetkovej ujmy vo vzťahu k žalobkyniam 1/, 2/ bolo nevyhnutné porovnať s náhradami nemajetkovej ujmy prisúdenými v iných prípadoch, so stručným druhovým vymedzením vecí (výška náhrady, rodinný vzťah zomrelého k pozostalým žalobcom, charakter protiprávneho konania, označením súdnych inšancií posudzujúcich daný prípad). Súd prvej inštancie uvedeným spôsobom nepostupoval.

22. Závery súdu prvej inštancie vyhodnocujúce závažnosť vznikutej ujmy u žalobkýň 1/, 2/, boli protirečivé, bez presvedčivého zdôvodnenia naplnenia požiadavky primeranosti a proporcionálnej náhrady strádania žalobkýň (vyrovnávací charakter náhrady). Čím závažnejšia je vzniknutá nemajetková ujma čo do svojej intenzity i trvania, tým vyššia by mala byť aj čiastka peňažného zadosťučinenia. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozhodnutia konštatoval, že v dôsledku dopravnej nehody spôsobenej žalovaným došlo k zásahu do osobnostného práva žalobkýň tak, že bola narušená celistvosť ich rodiny a bolo zasiahnuté do ich súkromného a rodinného života (bod 54), pričom následky sú trvalé a neodstrániteľné, keď ochudobnenie žalobkýň v citovej oblasti je nenapraviteľné. Napriek uvedenému záveru, bez komparatívnych úvah, súd konštatoval výšku východiskovej náhrady nemajetkovej ujmy sumou 17.000,- eur, paušálnym poukazom na súdnu prax. Uvedenú sumu opäť bez dostatočného odôvodnenia „krátil“ o 88 % (s poukazom na nespolužitie manželov v čase smrti a mimomanželský vzťah zomrelého). Bez náležitého vyhodnotenia dôkazného prostriedku zvukovej nahrávky, vyhodnotenia osoby svedka, vo vzťahu k žalobkyniam 1/, 2/, konštatovanie opustenia spoločnej domácnosti žalobkyňou 1/ nebolo dostatočné. Rovnako tak absentovalo dôsledné hodnotenie

dokazovania vo vzťahu ku konštatovaniu súdu prvej inštancie o vážnom narušení vzťahov medzi manželmi, bez prihliadania na ich aktuálny stav v čase úmrtia zomrelého manžela. Súd prvej inštancie na jednej strane konštatoval citový vzťah zomrelého k manželke, ako i strádanie jej neprítomnosti, ale súčasne nízku intenzitu vzájomnej blízkosti medzi manželmi. V kontexte uvedeného sa nejavil ako relevantný poukaz súdu na mimomanželský vzťah, ako i podaný návrh na rozvod manželstva, bez zohľadnenia časového obdobia a vyhodnotenia dopadu na dlhoročný vzťah manželov.

23. Pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy je súd povinný prihliadať k judikatórne vymedzeným kritériám, ktorými sú na strane pozostalých, najmä intenzita ich vzťahu so zomrelým, závislosť na zomrelom, vek. Na strane škodcu sa vyhodnocuje relevantnosť kritérií jeho postoja, dopadu udalostí do jeho sféry, majetkové pomery i miera zavinenia. Kritériá na strane škodcu sa pritom uplatnia len vtedy, ak mali súčasne vplyv na vnímanie ujmy oprávnených osôb. Vyššie uvedené závery sa vzťahujú na uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy žalobkyne 1/, ako aj žalobkyne 2/, u ktorej tiež absentovalo naplnenie požiadavky kazuistiky (súd prvej inštancie bez ďalšieho dospel k záveru, že v danom prípade je primeranou výškou pre žalované 2/ náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 13.000,- eur).

24. Účastník konania má právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto útoku. V prípade ak účastník konania vyžaduje, aby sa vec posudzovala podľa konkrétnych výkladových metód relevantných zákonných ustanovení, súd je povinný zaoberať sa nimi a vyložiť, prečo posúdenie veci v zmysle návrhov účastníka nie je po právnej stránke správne (porov. uznesenie NS SR sp. zn. 2MCdo/7/2009).

25. O nepreskúmateľný rozsudok ide i vtedy, ak z jeho odôvodnenia nevyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami súdu pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej (ako tomu bolo v danom prípade). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má obsahovať, aké zistenia z konkrétnych dôkazov boli vyvedené a aký majú význam z hľadiska hmotného práva. V odôvodnení rozhodnutia má súd náležite vysvetliť, ako sa vysporiadal s rozhodujúcimi a zistenými skutočnosťami a na akom základe prijal právne závery. Preto ak je rozhodnutie súdu prvej inštancie nepreskúmateľné, lebo neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov, na základe ktorých súd rozhodol, prichádza do úvahy iba zrušenie rozhodnutia a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 226/03).

26. Zákon (§ 220 CSP) venuje zvýšenú pozornosť odôvodneniu súdneho rozhodnutia, normovaním obsahových náležitostí. Ide o návod čo má odôvodnenie rozsudku obsahovať, keďže má význam z hľadiska prostriedku kontroly správnosti rozhodnutia, a to zo strany účastníkov konania, ako i vyššieho súdu, ktorý ho bude preskúmať, ale aj zo strany verejnosti.

27. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strán sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu sa odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu. Znemožnením strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v kvalifikovanej miere, dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces (porov. uznesenie NS SR sp. zn. 6Cdo/98/2017).

28. Odvolací súd preto rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b/CSP zrušil v napadnutej časti a vrátil vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

29. Nesprávnym procesným postupom súd prvej inštancie znemožnil stranám konania, aby uskutočnili svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a pre nedostatok argumentačného základu, odvolací súd napadnuté rozhodnutie nemohol preskúmať.

30. Povinnosťou súdu prvej inštancie v ďalšom konaní bude postupovať v intenciách vyššie uvedených pokynov odvolacieho súdu, v súlade s relevantnými hmotnoprávnymi predpismi a ustanoveniami CSP, so zachovaním všetkých procesných práv, ktoré stranám konania prináležia.

31. Predovšetkým súd prvej inštancie kvalifikovane posúdi a odôvodní použitie dôkazného prostriedku obrazovo-zvukového záznamu, v súlade s princípom legality (zákonosti), ktorý sa premieta v celom

procesnom postupe súdu, predovšetkým v oblasti dokazovania (článok 16 CSP v spojení s článkom 3 ods. 1 CSP), i vzhľadom na procesné námietky žalobkyň 1/, 2/. Na základe uvedeného vyhodnotí kolíziu záujmu na zistení skutkového stavu (procesné právo) s právom na ochranu osobnosti, za predpokladu naplnenia definičných znakov subjektov, ako nositeľov uvedených práv. Hodnotenie dôkazov musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci, pričom z hľadiska prisudzovania hodnoty pravdivosti konkrétnemu dôkazu je potrebné takýto dôkaz posúdiť najskôr izolovane a následne vo vzájomných súvislostiach všetkých dôkazov.

32. Vo vzťahu k nároku na náhradu materiálnej (vecnej) škody súd prvej inštancie podriadi preukázaný skutkový stav pod všetky relevantné právne normy (predovšetkým ustanovenie § 449 ods. 2 O. z. spolu s vykonávacím predpisom § 2 NV). Právnu úvahu pri aplikácii dotknutých právnych noriem uvedie súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia, spolu s vyporiadaním sa s kvalifikačnými kritériami uvedených právnych noriem.

33. Pri posudzovaní spoluzavinenia poškodeného podľa § 441 O. z. súd prvej inštancie sa dôsledne vysporiada s atribútmi zodpovednostného vzťahu poškodeného, ako i presnou a úplnou kvalifikáciou protiprávneho konania poškodeného. V prípade preukázania zavinenia poškodeného, preskúmateľným spôsobom ustáli jeho rozsah, ktorý bude zohľadnený vo vzťahu k jednotlivým uplatneným nárokom.

34. Pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy bude súd prvej inštancie prihliadať na základné zákonom stanovené kritériá určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolností, za ktorých k porušeniu došlo, ale aj na judikatúrou vymedzené kritériá pre stanovenie výšky nemajetkovej ujmy, s naplnením požiadavky porovnania priznanej náhrady s náhradou prisúdenou v iných prípadoch. Nejde pritom o vytvorenie vlastnej metodiky či odborného medicínskeho posúdenia ujmy, ale o spravodlivé zváženie dopadu ujmy do osobnostnej sféry pozostalých. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Vyššie uvedené inštruktívne pokyny, týkajúce sa hodnotenia dokazovania, sa vzťahujú aj na hodnotenie kritérií relevantných pre stanovenie výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, za predpokladu zisteného skutkového stavu veci (komplexné zhodnotenie intenzity citového vzťahu dotknutých osôb, ich vzájomných vzťahov a rodinného spolužitia).

35. Pri písomnom vyhotovení súdneho rozhodnutia bude súd prvej inštancie, v intenciách vyššie uvedených právnych názorov odvolacieho súdu, postupovať v súlade s ustanovením § 220 CSP a preskúmateľným spôsobom vyjadri skutkové zistenia a právne závery, na základe ktorých vec posúdil a rozhodol.

36. Svoj právny záver zdôvodní zo zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzali do úvahy a stranám konania, dá odpoveď na podstatné a relevantné argumenty, aby riešenie konkrétneho právneho problému bolo jasné a zreteľne dané (rozhodnutia Ústavného súdu napr. sp. zn. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07).

37. Súd prvej inštancie bude dbať tiež na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé s uvedením skutočností, ktoré považoval za preukázané a ktoré nie, z akých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, príp. prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj so špecifickými námietkami strán konania.

38. Prerušenie konania prichádza do úvahy vtedy, ak počas konania nastane prekážka postupu konania, ktorá je v zásade odstrániteľná procesným postupom súdu. Konanie sa prerušuje na nevyhnutne dlhý čas, pokiaľ odpadne prekážka, ktorá bráni riadnemu pokračovaniu v konaní. Povinnosť súd prerušiť konanie podľa § 162 ods. 1 písm. a/ CSP je potrebné vykladať v intenciách ustanovenia § 193 CSP posledná veta (súd je viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal). Prerušenie konania v tomto prípade trvá až do momentu, kým predbežná otázka nie je právoplatne vyriešená (porov. Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 617).

39. Súd prvej inštancie dospel k správne právne záveru, zamietajúc návrh žalovaného na prerušenie konania z dôvodu, že právoplatným súdnym rozhodnutím bolo rozhodnuté o spáchaní trestného činu žalovaným, ktorým rozhodnutím bol súd prvej inštancie viazaný podľa ustanovenia § 193 CSP. Podanie dovolania, ktoré predstavuje mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatnému súdnemu rozhodnutiu, bolo bez právneho významu vo vzťahu k právoplatnému posúdeniu, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal.

40. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti návrhu na prerušenie konania ako vecne správne potvrdil.

41. Podľa § 396 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

42. Uznesenie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

### **Poučenie:**

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.